

Külvárosi jeladás

A XX. kerület szépirodalmi antológiája

Szokatlan, ám annál dicséretesebb ajándékkal lepte meg Budapest centenáriumán az olvasót a XX. kerületi tanács: kiadta a valaha ott élt és a még ma is ott lakó költők—írók antológiáját. A négy és félszáz oldalas könyv tartalmában, igényességével, elkötelezettségével elüt az átlagtól, s egyben fölé is nő annak. „Specifikusan” pesterzsébeti: Budapest egyik sajátos munkásnegyedét énekli meg, ám korántsem a leltárbavétel hangján. A már eddig is ismert szerzők (*Nagy Lajos, Földeák János, Kormos István, Tamási Lajos*) mellett olyan új nevekkkel is találkozhatunk, (mint például *Béri Géza*), akik először szerepelnek kötetben (*Zsombok Timár György* kötete az antológiával egyszerre jelent meg), s markáns hangon éppen a muskássorsot éneklik meg. Már csak azért is örömmel kellene köszöntenünk ezt a könyvet, hisz — s ezt a tokaji írótabor vitája is tanúsítja — irodalmi életünkben sajnálatosan hiányoznak e témában a hasonló jó művek.

Ám leszegényítenénk a kötet gazdag tartalmát, mondanivalóját, ha csupán a mai munkássorsot keresnők benne. *Kárpáti Kamill*, a szerkesztő magvas tanulmányban indokolja és magyarázza meg, hogy milyen szempontok alapján válogatta össze a szerzőket. „Közös beállítottságuk: szerették, szeretik Erzsébetet, Soroksárt, ezt a kerületet. A közös törekvés: tenni akartak, akarnak érte valamit. Erre kell figyelni az íróknál”. Mivel éri el a szerkesztő, hogy a kötet több a provinciális tájantológiáknál? Mindenekelőtt azzal, hogy szigorúan rostál. Vannak benne naivabb, sutább írások is (többnyire az ötvenes években születtek), ám sárbaragadt vagy gyenge egy sem. Érdekes maga a szerkesztési elv is. Nem követi a sablonos történeti vagy betűrendes sémát. Vers és próza, szöveg és kép ritmikus, jól összekomponált együttesét kapjuk, olyan könyvet, amelyet egy lendülettel is végig lehet olvasni, hogy aztán visszalapozva, a részleteket külön is élvezhessük.

És szeretnénk még szólni két most induló alkotóról: *Béri Gézáról* és *Zsombok Timár Györgyről*, hiszen az antológiák értékét az is növeli, ha fel tudnak mutatni eddig nem vagy kevésbé ismert tehetségeket is. *Béri Géza* nem csupán drapériának vagy szólamnak veszi tollára a munkás-témát, hanem maga is éli ezt a sorsot. Azt írja meg, amit mindennap átél. Segédmunkás volt a vegyiművekben, most is ott dolgozik. Ismeri a hajnali vekker szörnyű hangját, a három műszak ideget, izmot csigázó körbeforgását. Versbeszéde egyszerű, világos, közérthető. Nem kell „megfejtteni”, mert nincs „bekódolva”. Ha *Béri* azt mondja, hogy éhes, hogy fáradt, vagy hogy szegény, bizvást elhihetjük neki. Ezt a versbeszédet első hallásra megérti a munkás is — hiszen éppen nekik szánták, köztük, belőlük született.

Zsombok Timár Györgyöt közben már felfedezte a kritika. Ebbe a kötetbe soroksári illetősége révén került be. Méltán, mert a *Sárkányeregetők*, a *Nepáli történet*, az *Il lupo di Gubbio* című novellái és *A tenger szociológiája* című verse értékes darabjai a kötetnek.

Külön kell szólni a kötetben szereplő képzőművészekről. A külső borító elegáns feketéjéből felkiáltójelként ugrik ki a férfi-fej-torzó a vörös frígiai sapkával (*Czetényi Vilmos* munkája). Erő és nyers szépség sugárzik a fiatal férfi arcáról, kamaszos báj — nyilván a művész szándéka szerint is. Erzsébet befejezetlenségét, múltját és potenciális lehetőségeit, jövőjét szimbolizálja ezzel. Tizenhárom képzőművész szerepel a kötetben: grafikával, reprodukcióval, fényképpel (a szobrászok). A képek szervesen beilleszkednek a szövegbe, mintegy kiegészítik s egyben fel is erősítik azt.

HORPÁCSI SÁNDOR